

ΟΙ NORMANΔΟΙ EN ΚΕΡΚΥΡΑΙ

(1081—1267)

Δέν νομίζομεν άσκαπον, πρίν ἢ τήν ὑπό τῶν Νορμανδῶν κατάκτησιν τῆς Κερκύρας ἀφηγηθῶμεν, νά προτάξωμεν τινά σχετικά πρὸς τήν πρώτην ἐν τῇ μεσημβρινῇ Ἰταλίᾳ ἐγκατάστασιν αὐτῶν καί τοὺς ἀγῶνας ἐναντίον τῶν Βυζαντινῶν καί τῶν συμμάχων αὐτοῖς λαῶν.

Ἦδη ἀπὸ τοῦ ἔτους 1016, ὅτε ὁ Πάπας Βενέδικτος ὁ II', βοηθούμενος ὑπὸ διαφόρων τῆς Ἰταλίας ἐπισκόπων καί τῶν Γενουησίων καί Πισατῶν, ἐπολέμει τοὺς εἰς Τοσκάνην εἰσβαλόντας Σαρακηνούς, ἀναφαίνονται ἐν Ἰταλίᾳ νορμανδοὶ ἱππῶται, οἵτινες ἐγκατεστάθησαν ἐκεῖ δελεασθέντες ὑπὸ τῶν διηγήσεων 40 εὐγενῶν Νορμανδῶν, οἱ ὅποιοι ὡς προσκυνηταὶ εἶχον ἤδη ἐπισκεφθῇ τήν Ἀπουλίαν, πιθανῶς ἐκ Παλαιστίνης ἐπιστρέφοντες. Εὐρόντες δὲ τὸν τόπον κατ' ἐξοχὴν εὐφορον καί ὡραῖον, ἀφ' ἐτέρου δὲ ἐνθαρρυνθέντες καί ὑπὸ τινος πλουσίου κατοίκου τῆς Βάρης, Μέλου καλουμένου, ὅστις ἠλπιζε τῇ βοηθείᾳ τούτων νά ἐπαναστατήσῃ ὁλόκληρον τήν Ἀπουλίαν ἐναντίον τῶν κατεχόντων αὐτήν Βυζαντινῶν καί Λογγοβάρδων, ἀπεφάσισαν ἐκεῖ νά ἐγκατασταθῶσι καί ἄλλους τῶν ὁμοφύλων αὐτῶν νά προσκαλέσωσι. Διὸ εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς βλέπομεν (1019) ὁλόκληρον στρατίαν Νορμανδῶν εἰς Ἀπουλίαν ἐγκαθισταμένην, ὑπὸ τὴν ἀρχηγίαν τοῦ Ὁσμόνδου Drengot καί τῶν τεσσάρων ἀδελφῶν του, οἵτινες ὡς μισθωτοὶ ἐναλλάξ πολεμοῦσιν ὑπὲρ τῶν Ἑλλήνων, τῶν Λογγοβάρδων ἢ τῶν λοιπῶν τῆς Ἰταλίας δημοκρατιῶν, μέχρις οὗ ἢ παρὰ τὰς Κάννας, πλησίον τῆς Βάρης, ἤττα αὐτῶν ἀπεδεκάτισεν αὐτούς, μόλις 10 ἐκ 250 σωθέντων.

Ἡ ἀποτυχία αὕτη ἀντί ν' ἀποθαρρύνῃ, αὐτοὺς τὸν ἐναντίον ὑπῆρξεν ἀφορμὴ ὅπως ἡ μικρὰ αὐτῶν ἐν τῇ μεσημβρινῇ Ἰταλίᾳ ἀποικία αὐξήσῃ. Πράγματι βλέπομεν μετ' οὐ πολὺ καί δὴ περὶ τὸ ἔτος 1038 πλῆθος τοιούτων ἱπποτῶν εἰσβαλλόντων εἰς Ἀπουλίαν, ὑπὸ ἀρχηγὸν τὸν Νορμανδὸν κόμητα Γουλιέλμον Drogon, υἱὸν τοῦ Ταγκρέδου τοῦ Hauteville, μετὰ τῶν δύο ἀδελφῶν του, Humfroy καί Bras de Fer.

Οὗτοι ἐνωθέντες μετὰ τῶν Βυζαντινῶν πολεμοῦσι πρὸς τοὺς κατέχον-

τας τὴν Σικελίαν Σαρακηνούς, οὓς καὶ κατὰ κράτος νικῶσι, στρέφουσι δὲ κατόπιν τὰ ὅπλα αὐτῶν κατὰ τῶν ἰδίων συμμάχων. Ἐξακολουθοῦσι τοιοῦτοτρόπως πολεμοῦντες ἐπὶ μακρὸν καὶ διαμοιραζόμενοι τοὺς τόπους οὓς κατελάμβανον, ἀνακηρύξαντες κόμητα τῆς Ἀπουλίας τὸν πρωτότοκον ἀδελφὸν τοῦ Drogon Γουλιέλμον τὸν Σιδηροβραχίονα, μετὰ τὸν θάνατον τοῦ ὁποίου ὁ αὐτοκράτωρ τῆς Γερμανίας Ἑρρίκος ὁ Γ' ἀναγνωρίζει ὡς κόμητα αὐτὸν τοῦτον τὸν Drogon.

Αἱ πρόοδοι ὁμῶς αὗται τῶν Νορμανδῶν ἐν Ἀπουλίᾳ καὶ Καλαβρίᾳ, αἵτινες ὑπῆρξαν τὰ τελευταῖα λείψανα τῆς ἐν τῇ μεσημβρινῇ Ἰταλίᾳ Βυζαντιακῆς κυριαρχίας, ἐφόβισαν ὡς εἰκὸς τοὺς Ἕλληνας, οἵτινες ἀνίκανοι πλέον διὰ τῶν ὅπλων ν' ἀναχαιτίσωσι τὴν ὁρμὴν τῶν νέων κατακτητῶν, δολοφονοῦσι τὸν Drogon, ὃν διαδέχεται ἐν τῇ κομητείᾳ τῆς Ἀπουλίας ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ Humfroy.

Ἀλλὰ καὶ οἱ λοιποὶ τῆς Ἰταλίας δεσπόται βλέποντες αὐτοὺς ἐν κινδύνῳ ἐκ τῶν νικῶν τούτων, ἀπεφάσισαν νὰ συμμαχήσωσι πάντες ὑπὸ τὴν ἀρχηγίαν τοῦ Πάπα Λέοντος τοῦ Θ', ὅστις κατορθοῖ νὰ λάβῃ βοήθειαν παρὰ τοῦ Γερμανοῦ αὐτοκράτορος στρατὸν ἰσχυρόν, ὑπὸ τὴν ἀρχηγίαν τοῦ δουκὸς τῆς Κάτω Λοθαριγγίας, Γοδοφρείδου τοῦ Πωγωνάτου (le Barbu), ὅστις ὁμῶς ἐπέπρωτο μετ' οὐ πολὺ νὰ ὑποστῇ τελείαν καταστροφὴν. Τῷ ὄντι τὴν 18 Ἰουνίου 1053 παρὰ τὴν πόλιν Civitella del Tronto νικῶνται οἱ σύμμαχοι κατὰ κράτος ὑπὸ τῶν Νορμανδῶν, ὧν ἡγοῦνται ὁ Humfroy καὶ ὁ ὁμοπάτριος ἀδελφὸς αὐτοῦ Ῥοβέρτος Γουϊσκάρδος. Αἱ ἀπώλεια τῶν Γερμανῶν κατὰ τὴν μάχην ταύτην ὑπῆρξαν μέγιστα, αἰχμαλωτίζεται δὲ καὶ αὐτὸς οὗτος ὁ Πάπας, ὅστις εἰς ἀντάλλαγμα τῆς ἐλευθερίας αὐτοῦ παραχωρεῖ εἰς τοὺς Νορμανδοὺς ὡς τιμᾶριον πᾶσας τὰς χώρας ἃς τυχὸν εἰς τὸ μέλλον θὰ ἐκυρίευσον ἐν Καλαβρίᾳ καὶ Σικελίᾳ. Ἐν ἔτος δὲ μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Humfroy περὶ τὸ 1058 ὑποτάξαντες οἱ Νορμανδοὶ ἄπασαν τὴν Καλαβρίαν καὶ τὴν πρωτεύουσάν αὐτῆς Ῥήγιον, ὁμοφώνως ἀνακηρύττουσι δοῦκα τῆς Ἀπουλίας καὶ Καλαβρίας τὸν Ῥοβέρτον Γουϊσκάρδον, ὅστις ζητεῖ ν' ἀναγνωρισθῇ ὡς τοιοῦτος καὶ ὑπὸ τοῦ Πάπα Νικολάου τοῦ Β'.

Τακτοποιήσας τὰ τοῦ δουκάτου αὐτοῦ ἐν τῇ μεσημβρινῇ Ἰταλίᾳ, ὁ Ῥοβέρτος στρέφει τὰ κατακτητικὰ του βλέμματα πρὸς τὴν ὑπὸ τῶν Σαρακηνῶν κατεχομένην Σικελίαν, ἀρχόμενος ἀπὸ τῆς πολιορκίας τοῦ Πανόρμου, τὸν ὁποῖον ἐπὶ 10 σχεδὸν ἔτη οἱ Σαρακηνοὶ ἀνδρείως ὑπερασπίζουσι, καὶ ὅστις τέλος κατὰ Ἰανουάριον τοῦ 1072 πίπτει μετὰ

λυσσώδη ναυμαχίαν. Κυριεύσας δὲ ὁ Ῥοβέρτος καὶ ἄλλας πόλεις τῆς τε Σικελίας καὶ Ἰταλίας ἄρχεται τῶν ἐπιδρομῶν αὐτοῦ καὶ κατὰ τῶν ὑπὸ τοῦ Πάπα κατεχομένων χωρῶν, τοὺς δὲ κατακτητικούς αὐτοῦ σκοποὺς οὔτε τοῦ Πάπα αἰ κατάραι οὔτε τῶν Βυζαντινῶν αἱ ἀσθενεῖς δυνάμεις δύνανται νὰ ἐμποδίσωσι. Πράγματι βλέπομεν αὐτὸν μεταφέροντα τὸν πόλεμον καὶ πέραν τοῦ Ἀδριατικοῦ, εἰς τὰς ἐν Ἡπείρῳ καὶ τῷ Ἰονίῳ πελάγει κτήσεις τῶν Βυζαντινῶν.

Ἡ Κέρκυρα μετὰ τῶν ἐν τῇ ἀπέναντι στερεᾷ πόλεων, μετὰ τὴν διανομήν τῆς Ῥωμαϊκῆς αὐτοκρατορίας ἀνῆκον εἰς τὸ ἀνατολικὸν κράτος, δὲν ἦτο δὲ δυνατόν, ὅπως καὶ κατόπιν σχεδὸν πάντοτε συνέβη, νὰ μὴ παρακολουθήσῃ τὰς τύχας τῆς γείτονος χώρας. Ἡ γεωγραφικὴ αὐτῆς θέσις, τὸ εὐφορον τοῦ ἐδάφους αὐτῆς, ἡ φύσει ὀχυρὰ αὐτῆς ἀκρόπολις, ἦτο ἀδύνατον νὰ μὴ ἐπισύρῃσιν τὴν προσοχὴν τοῦ Ῥοβέρτου, ὅστις ἐν Βρενδισίῳ εὐρισκόμενος, ἤρχισε νὰ συλλέγῃ στρατὸν ἰσχυρὸν ἐκ 30,000 μετὰ 150 πλοίων, περιμένων τὴν κατάλληλον εὐκαιρίαν ὅπως κατὰ τῆς Κερκύρας ἐκστρατεύσῃ. Πρὶν ἢ ὅμως ὁ ἴδιος μεταβῇ ἐκεῖ, ἀποστέλλει τὸν υἱὸν αὐτοῦ Βοημουῦνδον, περὶ τὸν Μάρτιον τοῦ 1081, μετὰ 15 πλοίων καὶ ἀναλόγου στρατοῦ, ὅπως ὑποτάξῃ τὴν Αὐλῶνα καὶ εἰ δυνατόν τὴν Κέρκυραν. Φθάσας ὁ Βοημουῦνδος εἰς Κέρκυραν εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς κατενόησε τὸ ἀδύνατον τῆς ἐπιχειρήσεως διὰ τοσούτῳ ἀσθενῶν δυνάμεων, διὸ πάραυτα πρὸς τὸν πατέρα ἐπέστρεψεν. Ὁ Ῥοβέρτος τότε μεθ' ὅλου τοῦ στρατοῦ καὶ στόλου ἐκκινεῖ ἐκ Βρενδισίου καὶ μετ' οὐ πολὺ πλησιάζει πρὸς τὴν νῆσον, ἥς τὸ εὐφορον τοῦ ἐδάφους καὶ αἱ φυσικαὶ καλλοναὶ ἐκίνησαν τὸν θαυμασμόν του¹. Διευθύνει λοιπὸν τὰ πλοῖα αὐτοῦ πρὸς τὸν λιμένα τῆς Κασσιώπης πρὸς τὰ βορειοανατολικά παράλια τῆς νήσου, καὶ ἑμπαχητὶ σχεδὸν καταλαμβάνει αὐτήν· μετὰ τριήμερον δὲ λεηλασίαν ἀνὰ τὴν νῆσον, τὴν 22 Μαΐου 1081 κυριεύει τὴν ἀκρόπολιν τῆς Κερκύρας, ἐκ τῶν δύο κορυφῶν τῆς ὁποίας ἑκτοτε ὀλόκληρος ἡ νῆσος Κορφοὶ ἀπεκλήθη.

Καταλιπὼν ἐν Κερκύρᾳ εὐάριθμον φρουρὰν τρέπεται εἰς κατάκτησιν τῶν ἐν τῇ ἀπέναντι παραλίᾳ πόλεων μέχρι Δυρραχίου, ἐνθα διὰ ξηρᾶς ἀπέστειλε τὸν υἱὸν Βοημουῦνδον. Φθάσας καὶ αὐτὸς ἐν Δυρραχίῳ μετὰ ὀκταήμερον τρικυμιώδη πλοῦν, πολιορκεῖ τὴν πόλιν διὰ ξηρᾶς καὶ διὰ

¹ Ἡ Ἄννα Κομνηνοῦ εἰς τὴν διήγησιν αὐτῆς ἀναφέρει ὅτι ἡ Κέρκυρα συνεισέφερεν εἰς τὸ αὐτοκρατορικὸν ταμεῖον 1500 λίτρας χρυσοῦ ἐτησίως.

θαλάσσης. Ἡ εἶδησις τῆς πολιορκίας τοῦ Δυρραχίου κατετρόμαξε τὸν αὐτοκράτορα Νικηφόρον τὸν Βοτανιάτην, ὅστις ἔβλεπε πιπτούσας τὴν μίαν μετὰ τὴν ἄλλην πάσας τὰς ἑαυτοῦ κτήσεις. Ἀμέσως λοιπὸν πέμπει 40 πλοῖα μετ' ἀναλόγου στρατοῦ καὶ συμμαχήσας μετὰ τῶν Βενετῶν ἐκδιώκει τῆς Κερκύρας καὶ τῶν ἄλλων μερῶν τοὺς Νορμανδοὺς (1084).

Ἐν τῷ μεταξὺ ἀνέβη εἰς τὸν θρόνον τοῦ Βυζαντίου ὁ Ἀλέξιος Κομνηνός, ὅστις ἀμέσως ἔσπευσε νὰ παρασκευάσῃ στρατὸν ἀξιόμαχον ὑπὸ τὴν ἀρχηγίαν τοῦ Μαυρικίου, ὅπως κυριεύσῃ πάλιν τὰς ἀπωλεσθείσας χώρας, ζητήσας καὶ τὴν βοήθειαν τῶν Βενετῶν, οἵτινες ὡς σύμμαχοι τῶν Ἑλλήνων καὶ πρότερον ἐπολέμησαν πρὸς τοὺς Νορμανδοὺς. Πράγματι οὗτοι ἀποστέλλουσι στρατὸν ἰσχυρὸν μετὰ 430 πλοίων, ὑπὸ τὴν ἀρχηγίαν αὐτοῦ τοῦ δόγη Δομηνίκου Σουλίου. Ἐπὶ τῷ ἀγγέλματι τούτῳ ὁ Ροβέρτος κατιδὼν τὸ μέγεθος τοῦ κινδύνου, ἡγούμενος ἀξιόμαχου στρατοῦ καὶ στόλου συγκειμένου ἐξ 120 πλοίων τῆς γραμμῆς καὶ ἄλλων πολλῶν μετὰ τροφῶν καὶ ἐροδίων, καταφθάνει εἰς τὸν λιμένα τῆς Κασσιώπης, ὅπου ἐντὸς ὀλίγου καταπλέει καὶ ὁ στόλος τῶν συμμάχων, καὶ μετ' οὐ πολὺ πεισματώδης συνάπτεται ναυμαχία, καθ' ἣν κατὰ κράτος νικῶσιν οἱ σύμμαχοι τὸν Ροβέρτον. Οὗτος συλλέξας τὰ λείψανα τῶν ἑαυτοῦ δυνάμεων ἡτοιμάζετο πρὸς νέαν ἐπίθεσιν, ἀλλ' οἱ Βενετοὶ ἐννοήσαντες τοὺς σκοπούς του, μετὰ τριήμερον ἀνακωχὴν ἐπιτίθενται κατὰ τῶν Νορμανδῶν καὶ καταστρέφουσιν ὁλόκληρον σχεδὸν τὸν στόλον αὐτῶν· καταλιπόντες δέ τινα πλοῖα εἰς Κασσιώπην ἀνεχώρησαν ἐκεῖθεν, πέμψαντες τὰ ταχύτερα τῶν ἑαυτῶν πλοίων εἰς Βενετίαν, ὅπως ἀναγγείλωσι τὴν νίκην εἰς τὴν Βενετικὴν σύγκλητον. Τοῦτο μαθὼν ὁ Ροβέρτος παρὰ τινος Βενετοῦ αὐτομόλου Πέτρου Κονταρίνη τοῦνομα, συλλέξας τὰ λείψανα τοῦ στόλου αὐτοῦ, διὰ τινος προσλαχλιᾶς ἀνύψωσι τοσοῦτον τὸ φρόνημα τῶν στρατιωτῶν, ὥστε πάντες ὡς βεβαίαν ἐθεώρουν τὴν νίκην ἔαν καὶ πάλιν πρὸς τοὺς συμμάχους συμπλακῶσι, καταπλεύσαντες δέ εἰς τὸν λιμένα τῆς πόλεως Κερκύρας εὔρον ἐκεῖ μέρος τοῦ στόλου τῶν ἐχθρῶν, ἐναντίον τοῦ ὁποίου ἐπιτίθενται. Σφοδρὸς συνήφθη ἀγὼν ἀμφοτέρωθεν, ἐπὶ πολλὰς δὲ ὥρας οἱ δύο στόλοι γενναίως ἐπολέμησαν, μέχρις ὅτου οἱ Βενετοὶ ἐνικήθησαν ἐκ τοῦ ἐπομένου συμβάντος· ἐπειδὴ εἶχον ἤδη ἐξαντλήσει μέγα μέρος τῶν τροφῶν αὐτῶν καὶ ἐροδίων, τὰ δὲ πλοῖα αὐτῶν καθίσταντο ὅλον ἐλαφρότερα, ἡ δὲ ναυμαχία ἐκ τοῦ συστάδην πλέον ἐγίνετο, ταῦτα ἐκλινον πρὸς τὸ μέρος τῶν μαχομένων στρατιωτῶν καὶ βυθίζοντο. Αἱ ἀπώλειαί τῶν συμμάχων κατὰ τὴν ναυμαχίαν ταύτην

ὑπῆρξαν σημαντικά· ἐφρονεύθησαν ἢ ἐπνίγησαν περὶ τὰς 12000, πλείστοι δὲ ἐλήφθησαν αἰχμαλῶται, ὡς καὶ τὰ πλείστα τῶν πλοίων. Ὅπως δὲ ἐκφοβίσθη ὁ Ῥοβέρτος τοὺς κατοίκους τῆς νήσου, προσεφέρθη πρὸς τοὺς αἰχμαλώτους κατὰ τρόπον ἀπάνθρωπον, πλὴν οὗτοι ἐδήλωσαν ὅτι ἦσαν ἔτοιμοι τὰ πάντα νὰ ὑποστῶσι ἢ νὰ φανῶσιν ἐπίορκοι πρὸς τὸν αὐτοκράτορα. (Νοέμβριος 1084).

Βαρέως φέροντες τὴν ἥτταν ταύτην οἱ Βενετοὶ ἄλλον στόλον ἐτοιμάζουσι, καὶ μετ' ὀλίγον νικῶσι κατὰ κράτος τὸν Ῥοβέρτον εἰς Βουθρωτόν, ἀπέναντι τῆς Κερκύρας ἔνθα παρ' ὀλίγον ἐπιπτεν εἰς τὰς χεῖρας αὐτῶν ὁ σύζυγος τοῦ Ῥοβέρτου Σιζελγάια καὶ ὁ υἱὸς αὐτοῦ Γουῖδος. Ὁ Ῥοβέρτος συλλέξας τότε τὰ λείψανα τοῦ στρατοῦ του ἐσκόπευε νὰ διαχειμάσῃ ἐν Ἰταλίᾳ, ἀλλ' ὁ δριμύς χειμὼν, αἱ κακουχίαι καὶ ἡ πείνα ἀπεδεκάτισαν τὸν στρατὸν αὐτοῦ, ἀπώλεσαντα 10,000 ἄνδρας καὶ 500 ἵππους. Τοῦτο ὁμῶς δὲν ἠμπόδισεν αὐτὸν ν' ἀποστείλῃ τὸν υἱὸν αὐτοῦ Ῥογήρον πρὸς κατάκτησιν τῆς Κεφαλληνίας, εἰς ἣν καὶ ὁ ἴδιος ἐμέλλε νὰ μεταβῇ. Πρὶν ὁμῶς συναντήσῃ τὸν υἱόν, μετὰ ἐπταήμερον ἀσθένειαν ἐξέπνευσε παρὰ τὰ βόρεια παράλια τῆς Κεφαλληνίας¹.

Ἡ εἶδησις τοῦ θανάτου τοῦ Ῥοβέρτου ἐνέπλησεν, ὡς ἦτο ἐπόμενον, χαρᾶς τὸν Ἀλέξιον, ὅστις ἐσπευσε διὰ τιμῶν καὶ μεγάλων δώρων ν' ἀνταμείψῃ τοὺς ἀνδρείους αὐτοῦ συμμάχους Βενετοὺς διὰ τὰς προσενεχθείσας ὑπηρεσίας, ἡ χαρὰ ὁμῶς αὕτη τοῦ αὐτοκράτορος δὲν ἐμέλλε ἐπὶ πολὺ νὰ διαρκέσῃ· πράγματι ἐν τῷ μεταξύ κηρύσσεται ἡ πρώτη σταυροφορία, πλείστοι δὲ ἡγεμόνες ἐλάβανον εἰς αὐτὴν μέρος, λόγῳ μὲν ὅπως ἐλευθερώσωσι τὸν τάφον τοῦ Ναζωραίου ἀπὸ τῶν ἀπίστων, ἔργῳ δὲ ὅπως κυριεύσωσι τὴν αὐτοκρατορίαν καὶ τὴν πόλιν τοῦ Κωνσταντίνου. Μεταξὺ τῶν ἀρχηγῶν τῆς σταυροφορίας ταύτης εὐρίσκομεν καὶ τὸν υἱὸν τοῦ Ῥοβέρτου Βοημοῦνδον, ὅστις κατὰ πρῶτον προσεποιήθη φιλίαν καὶ ὑποταγὴν πρὸς τὸν Ἀλέξιον, ὁ ὁποῖος καὶ δῶρα καὶ τιμὰς πρὸς αὐτὸν ἀπένειμε, συνθήκας δὲ συμμαχίας συνῆψαν. Φθάσας ὁμῶς εἰς Ἀσίαν ἠνώθη μετὰ τῶν ἀπίστων, καὶ ἐκυρίευσε τὴν Ἀντιόχειαν καὶ πλείστας ἄλλας πόλεις τῆς Κιλικίας καὶ Παμφιλίας, ἀναγκάσας τέλος τὸν αὐτοκράτορα νὰ λάβῃ τὰ ὅπλα πρὸς ὑπεράσπισιν τῶν ἀπειλουμένων χωρῶν του. Ὁ Βοημοῦνδος ἔχων ἀνάγκην συμμάχων, ἐζήτησε βοήθειαν παρὰ

¹ Ἐκτοτε φαίνεται ὅτι τὸ βορειότερον ἀκρωτήριο τῆς Κεφαλληνίας ἐκ τοῦ Ῥοβέρτου Γουῖσκάρδου, Φισκάρδον ἐκ παραφθορᾶς καλεῖται.

τοῦ ἐπισκόπου τῆς Πίσσης Δραγοβέρτου, ὅστις καὶ πέμπει πρὸς αὐτὸν πλοῖα μετὰ στρατοῦ, μέρος τοῦ ὁποῖου ἐμελλε νὰ ὑποτάξῃ τὴν Κέρκυραν καὶ τὰς παρακειμένας χώρας. Ἀλλὰ ἡ ἐλληνικὴ φρουρὰ τῆς Κερκύρας βοηθουμένη ὑπὸ τῶν κατοίκων αὐτῆς, ἀποκρούει τοὺς Πισάτας, οἵτινες ἐπιστρέφουσιν ἄπρακτοι εἰς τὰ ἴδια. Ἡ εἶδησις τῆς ἀποτυχίας ταύτης ἀπήλπισε τὸν Βοημοῦνδον, ἀποφασίζει δὲ οὗτος αὐτοπροσώπως νὰ μεταβῇ εἰς τὴν Δύσιν πρὸς εὗρεσιν συμμάχων καὶ χρημάτων.

Ἄλλ' αἱ μὲν διὰ ξηρᾶς ὁδοὶ ἦσαν αὐτῷ κλεισταί, διὰ θαλάσσης δὲ δὲν ἐτόλμα νὰ πλεύσῃ, ὥς ἐκ τοῦ μικροῦ ἀριθμοῦ τῶν πλοίων αὐτοῦ, διὸ ἔβλεπεν ἑαυτὸν ἀδυνατοῦντα ν' ἀναχωρήσῃ ἐκείθεν· κατέφυγε λοιπὸν τότε εἰς τὸ ἀκόλουθον τέχνασμα. Διέδосαν οἱ περὶ αὐτὸν ὅτι ἀπέθανε, διασκευάσαντες δὲ πενθήμως ἐν τῶν πλοίων αὐτοῦ, εἰς τὸ ὁποῖον ὁ ἴδιος ἐκρύβη, ἤρχισαν θρηνοῦντες τὴν ἀπώλειαν τοῦ ἀρχηγοῦ αὐτῶν. Τὸ πλοῖον τοῦτο, ἀκολουθούμενον ὑπὸ 13 ἄλλων, κατέπλευσεν εἰς τὸν λιμένα τῆς Ἀντιοχείας, ὁπόθεν ἀνεχώρησε διὰ Κέρκυραν (1104). Ἀμα τῷ κατὰπλῳ τοῦ νορμανδικοῦ στολίσκου εἰς τὸν λιμένα τῆς νήσου, ὁ Βοημοῦνδος ἀπεβιβάσθη εἰς τὴν πόλιν συνοδευόμενος ὑπὸ τινων σωματοφυλάκων, παρουσιάσθη πρὸ τοῦ ἐκπλήκτου Βυζαντίνου διοικητοῦ τῆς νήσου ὀνόματι Ἀλεξίου τοῦ ἐκ Καππαδοκίας, τῷ κατέστησε γνωστὸν τίς ἦτο, ὠμίλησε περιφρονητικώτατα περὶ τοῦ αὐτοκράτορος καὶ παρεκάλεσεν αὐτὸν νὰ ποιήσῃ πάντα ταῦτα γνωστὰ εἰς τὸν κύριόν του, προσθέσας συγχρόνως ὅτι ἐνούμενος μετὰ τοῦ Ταγκρέδου, τῶν Λογγοβάρδων, τῶν Φράγκων καὶ Λατίνων, ἐλπίζει ταχέως νὰ κυριεύσῃ καὶ αὐτὴν τὴν Κωνσταντινούπολιν.

Συλλέξας στρατὸν ἐν Ἰταλίᾳ ὁ Βοημοῦνδος ἐπλεύσε πρὸς τὸ Δυρράχιον, πλὴν μὴ δυνηθεὶς οὐδὲν νὰ πράξῃ, ὠρκίσθη πίστιν πρὸς τὸν αὐτοκράτορα.

Ἀποθανόντος τοῦ Ἀλεξίου, ὁ υἱὸς καὶ διάδοχος αὐτοῦ Ἰωάννης δὲν ἠθέλησε ν' ἀναγνωρίσῃ εἰς τοὺς Βενετούς οὐδὲν ἐκ τῶν παραχωρηθέντων αὐτοῖς δικαιωμάτων διὰ τὰς βοηθείας ἃς ἐναντίον τῶν Νορμανδῶν προσέφερον τοῖς Βυζαντινοῖς, τοσούτῳ δὲ μᾶλλον καθ' ὅσον οἱ Βενετοὶ εἶχον ἤδη συμμαχήσαι πρὸς τοὺς Σταυροφόρους· διὸ ἐξεδίωξαν αὐτοὺς τῆς Δαλματίας. Τὴν εἶδησιν ταύτην μαθὼν ὁ ἐκ Συρίας ἐπιστρέφων μετὰ τοῦ στόλου αὐτοῦ δόγης Δομήνικος Μιχαήλ, λεηλατεῖ τὰς Κυκλάδας καὶ τὴν Πελοπόννησον, φθάσας δὲ πρὸ τῆς Κερκύρας, περὶ Αὐγούστον τοῦ 1125, πολιορκεῖ αὐτὴν καὶ πολλάκις πρὸς τοὺς Βυζαντινοὺς μάχεται.

Ὀλίγα ἔτη μετὰ τὰ γεγονότα ταῦτα (1147) ὁ διάδοχος τοῦ Ῥοβέρτου Ῥογήρος, ὁ καὶ πρῶτος Νορμανδὸς βασιλεὺς τῆς Σικελίας, καταλαμβάνει διὰ στρατηγήματος τὴν νῆσον. Ἐπὶ τῆς ἀκροπόλεως τῆς νήσου ὑπῆρχε μονὴ τις· ἐπεμψε λοιπὸν πρὸς τοὺς μοναχοὺς πρέσβεις ὁ Ῥογήρος, μὲ τὴν παράκλησιν ὅπως ἀφήσωσιν ἐλευθέραν τὴν εἰσοδὸν εἰς τινὰς ἄνδρας οἵτινες ἐμελλον νὰ ἐνταφιάσωσι τὸ σῶμα θανόντος τινὸς ἀρχηγοῦ. Ἀρὰ ὡς οἱ μοναχοὶ ἤνοιξαν τὰς πύλας, εἰσῆλθον διὰ αὐτῶν πλείστοι ἑνοπλοὶ Νορμανδοί, οἵτινες εὐκόλως ἐκυρίευσαν τὴν ἀκρόπολιν καὶ μετ' οὐ πολὺ καὶ αὐτὴν τὴν πόλιν, ἐκδιώξαντες τοὺς Ἕλληνας.

Ἡ νέα αὕτη τῆς Κερκύρας κατάληψις ὑπὸ τῶν Νορμανδῶν ἐφόβισεν ὥς ἦτο ἐπόμενον, τὸν αὐτοκράτορα Μανουήλ, ὅστις πάραυτα διέταξε τὴν κατασκευὴν ἰσχυροῦ στόλου καὶ τὴν συγκρότησιν στρατοῦ ἀξιωμαχοῦ, ἀναθέσας τὴν γενικὴν ἀρχηγίαν εἰς τὸν συγγενῇ αὐτοῦ Στέφανον, τὸν Κοντοστέφανον ἐπιλεγόμενον, ἐζήτησε δὲ καὶ τὴν βοήθειαν τῶν Βενετῶν, οἵτινες ἀπέστειλαν αὐτῷ 52 πλοῖα ὑπὸ τὸν δόγην Πέτρον Πολάνην. Καὶ ἤρχισε μὲν ἡ πολιορκία τῆς Κερκύρας, ἀλλ' εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς οἱ σύμμαχοι κατενόησαν τὸ ἀδύνατον τοῦ πράγματος. Ὡς ἀνωτέρω ἐλέχθη, οἱ Νορμανδοὶ καταλαβόντες τὴν ἀκρόπολιν τῆς Κερκύρας, ὥς πρῶτον αὐτῶν μέλημα ἐθεώρησαν τὴν ἀνέγερσιν ὀχυρῶν τειχῶν· πρὶν ἢ λοιπὸν ὁ Μανουήλ ἀρχίσῃ τὴν ἐφοδὸν, νομίσας ὅτι ἡ παρουσία τοῦ συμμαχικοῦ στόλου εἶχε φοβίσει τὴν φρουρὰν τῆς Κερκύρας, ἔστειλε πρέσβεις ζητῶν τὰς κλεῖδας τῆς πόλεως, ἀντὶ ὅμως πάσης ἄλλης ἀπαντήσεως ἡ φρουρὰ τῆς ἀκροπόλεως ἤρχισε νὰ ἐπιτίθεται ἐναντίον τῶν Βυζαντινῶν. Οἱ Νορμανδοὶ ὡς ἐκ τοῦ ἐπικαίρου τῆς θέσεως αὐτῶν ἐπήνεγκον μεγάλας ζημίας εἰς τὸν στρατὸν τῶν συμμάχων, ἐπὶ κεφαλῇς τῶν ὁποίων αὐτὸς οὗτος ὁ αὐτοκράτωρ εὕρισκετο, ὅστις κατὰ τὴν διήγησιν τοῦ ἱστορικοῦ Νικήτα τοῦ Χωνιάτου (Β', 2), ἔδειξεν ἀνδρείαν καὶ ἡρωϊσμὸν ἀπαράμιλλον. Πλὴν ματαίως ἐμάχοντο, ἅπαντα δὲ τὰ στρατηγικὰ σχέδια τοῦ Κοντοστεφάνου ἐματαιοῦντο. Τέλος ἀπεράσισεν αὐτὸς τὴν κατασκευὴν μεγίστης κλίμακος, ὅπως δι' αὐτῆς ἀναβῶσι τὰ τεῖχη τῆς πόλεως· θελήσας δὲ καὶ αὐτὸς ὁ ἴδιος, ὅπως δώσῃ τὸ παράδειγμα εἰς τοὺς στρατιώτας αὐτοῦ, ν' ἀναβῇ, ἐπληρώθη θανασίμως δι' ὀγκώδους λίθου, ὃν ἐκ τῶν ἐπάλξεων οἱ Νορμανδοὶ ἐρρίψαν, κατασυντρίψαντες καὶ τὴν κλίμακα. Προαισθανθεὶς τὸ τέλος αὐτοῦ ὁ Κοντοστέφανος, φοβούμενος δὲ ὅτι ἡ ἀγγελία τοῦ θανάτου αὐτοῦ ἤθελεν ἀποθαρρύνει τὸν στρατὸν, διέταξε νὰ μετακομίσωσιν αὐτὸν ἐπὶ τοῦ καταστρώματος τοῦ ἑαυτοῦ πλοίου καὶ νὰ ἐξακολουθήσωσι τὴν

ἐφοδον. καλέσας δὲ παρ' αὐτὸν τὸν υἱὸν Ἀνδρόνικον παρώτρυνεν αὐτὸν νὰ ἐξακολουθήσῃ τὸν πόλεμον, προσθέσας ὅτι λογίζεται εὐτυχὴς ἀποθνήσκων ὑπὲρ πατρίδος καὶ αὐτοκράτορος καὶ ὅτι ἀφήνει διαδόχους ἀνταξίους αὐτοῦ, οἵτινες ἂν δὲν ἐξακολουθήσωσι τὸν πόλεμον, θὰ ἐπλήρουν ἀτιμίας τὸ ὄνομα αὐτῶν καὶ τὸ τοῦ αὐτοκράτορος, συνάμα δὲ ὅτι παρεκάλει νὰ ἐνταφιασθῇ ἐντὸς τῶν τειχῶν τῆς Κερκύρας εἰς μνημόσυνον τῆς ἀνδρείας αὐτοῦ καὶ τῶν διαδόχων του· ταῦτα δὲ εἰπὼν ἐξέπνευσε. Μαθόντες οἱ στρατιῶται αὐτοῦ τὸν θάνατόν του ἔπαυσαν δι' ὅλης τῆς ἡμέρας τὴν ἐφοδον.

Διεδέχθη δὲ τὸν Κοντοστέφανον εἰς τὴν ἀρχηγίαν τοῦ στρατοῦ Ἰωάννης Πέρσης ὁ ἐπιλεγόμενος, ἀλλὰ μάτην καὶ οὗτος ἐξηκολούθησεν ἐπὶ πολὺ τὴν πολιορκίαν. Ἀπελπισθεὶς ὁ αὐτοκράτωρ διέταξε στενωτέρον νὰ πολιορκήσωσι τὴν πόλιν· ἰδὼν δὲ μέρος τῆς ἀκροπόλεως ἐκ τοῦ ὁποίου ἐνόμιζεν ὅτι εὐκολώτερον θὰ ἠδύναντο οἱ στρατιῶται ν' ἀναβῶσι, προσαρμόζει μεγίστην κλίμακα, τῆς ὁποίας ἡ βάσις ἐστηρίζετο ἐπὶ πολλῶν πλοίων πρὸς ἀλλήλα προσδεδεμένων καὶ ἠγκυροβολημένων. Ἀμα ὡς ἐτοποθετήθη ἡ κλίμαξ αὕτη, ὁ Μανουὴλ προσκαλέσας τοὺς στρατιώτας εἶπεν· «Ὁ ἀγαπὼν τὸν βασιλέα καὶ τὴν δόξαν πρῶτος ἂς ἀνέλθῃ»· πλὴν οὐδεὶς ἐτόλμα ὡς ἐκ τοῦ ὑπερβολικοῦ ὕψους τῆς κλίμακος, ὅτε αἰφνης τέσσαρες ἀδελφοὶ Πετραλοῖφαι τοῦνομα, φραγκικῆς καταγωγῆς, πρῶτοι ὀρμῶσιν, ἀκολουθούμενοι καὶ ὑπὸ πολλῶν ἄλλων, ἀψηροῦντες τὴν βροχὴν τῶν βελῶν καὶ λίθων οὓς οἱ ἐκ τῆς ἀκροπόλεως ἔρριπτον. Ἀλλὰ καθ' ἣν στιγμὴν ὁ πρῶτος στρατιώτης ἐπάτει τὸ κερκυραϊκὸν ἔδαφος θραύεται ἡ κλίμαξ καὶ οἱ πλεῖστοι τῶν ἀνδρείων τούτων μαχητῶν εὗρον τὸν θάνατον. Τοιαύτη δ' ὑπῆρξεν ἡ ἐντύπωσις τῶν Νορμανδῶν ἐπὶ τῇ θέᾳ τῆς καταστροφῆς ἐκείνης, ὥστε πάραυτα ἔπαυσαν τὸν ἄγῶνα· ἀλλ' ὁ αὐτοκράτωρ ἔδωκε τότε τὸ σημεῖον τῆς γενικῆς ἐφόδου ἐπιχειρήσας καὶ ὁ ἴδιος ν' ἀναβῇ, ἠμποδίσθη ὁμῶς ὑπὸ τῶν οἰκείων αὐτοῦ καὶ τῶν λοιπῶν ἀρχηγῶν τοῦ στρατεύματος. Ἐστρεψαν τότε τὰ πλοῖα αὐτῶν οἱ Βυζαντινοὶ πρὸς τὸ μέρος ἐνθα οἱ Σικελοὶ ἐμάχοντο, οἵτινες ἀναγνωρίσαντες τὸν αὐτοκράτορα ἤρχισαν νὰ ρίπτωσιν ἐναντίον αὐτοῦ ὀγκωδεστάτους λίθους, ἀλλ' ὁ ἀρχηγὸς αὐτῶν σταθεὶς εἰς τὸ μέσον αὐτῶν εἶπε· «Μὴ, μὴ πρὸς Θεοῦ προσβάλλετε τοιοῦτον ἄνδρα, ἂν δὲ πρόκειται νὰ δώσωμεν λόγον δι' αὐτό, ἐγὼ ἀναλαμβάνω τὴν εὐθύνην καὶ εἶμαι ἐτοιμὸς νὰ ὑποστῶ τὰς συνεπείας».

Ἀποκρουσθέντων τῶν Βυζαντινῶν καὶ τῶν συμμάχων αὐτῶν Βενε-

τῶν ἔπαυσεν ἡ κατὰ τῆς Κερκύρας πολιορκία. Μετ' οὐ πολὺ ὁμοῦς ἐπῆλθε ῥῆξις εἰς τὸ στρατόπεδον τῶν συμμάχων, ἣν ἀδυνατοῦσι νὰ περὶ-στέλῳσιν οἱ ἀρχηγοὶ αὐτῶν. τούναντίον δὲ ἐπὶ τοσοῦτον ἐξήφθησαν τὰ πνεύματα ἀμφοτέρων, ὥστε οἱ Βυζαντινοὶ λαβόντες τὰ ὅπλα ἐξεδίωξαν τοὺς Βενετούς, οἵτινες ἀποχωρήσαντες τοῦ λιμένος τῆς νήσου συνέλαβον καὶ ἔκαυσαν πλοῖά τινα τῶν Βυζαντινῶν ἐρχόμενα εἰς ἐπικουρίαν, χλευά-σαντες διὰ γελοίων παραστάσεων τὸν αὐτοκράτορα· οἱ Βυζαντινοὶ ὁμοῦς βλέποντες ἑαυτοὺς ἀδυνατοῦντας νὰ ἐκδικήσωσι τὴν ὕβριν ταύτην, στέλ-λουσι πρέσβεις πρὸς τοὺς Βενετούς, οἵτινες ἐντὸς ὀλίγου ἐπιστρέφουσιν εἰς Κέρκυραν.

Συμφιλιοθέντων τῶν συμμάχων, μετὰ τὴν ἄφιξιν ἐπικουριῶν ἤρχισεν ἐκ νέου ἡ κατὰ Θάλασσαν πολιορκία τῆς πόλεως, ἀλλ' ὥς καὶ ἄνωτέρω ἐλέχθη, ἡ ἐπίκαιρος τῶν πολιορκουμένων θέσις ἐπέτρεψεν εἰς αὐτοὺς νὰ ἀντέχωσιν ἐπὶ μακρὸν ἐναντίον τῶν ἐπανειλημμένων ἐφόδων τῶν ἐχθρῶν. διὸ ἀπελπισθεὶς ὁ αὐτοκράτωρ νὰ κυριεύσῃ τὴν πόλιν ἐξ ἐφόδου ἀπεφά-σισε νὰ περιμεῖνῃ ἐκεῖ, μέχρις οὗ οἱ κάτοικοι ἀναγκασθῶσιν ὑπὸ τῆς πείνης νὰ παραδοθῶσι. Πράγματι μετὰ παρέλευσιν ἡμερῶν τινῶν οἱ Νορμανδοὶ πέμπουσι πρέσβεις πρὸς τὸν Μανουὴλ προτείνοντες νὰ παραδοθῶσιν, ἀλλ' ὑπὸ τὸν ὅρον νὰ ἐπιτραπῇ εἰς αὐτοὺς νὰ ἐξέλθωσι τοῦ φρουρίου μὲ τὰς τιμὰς τοῦ πολέμου. Ἡ εἰδησις αὕτη προξένησε χαρὰν εἰς τὸν αὐτο-κράτορα, ὅστις κατ' ἀρχὰς προσεποιήθη ὅτι ἦτο ἄκαμπτος, ἀλλ' ὥς οἱ πρέσβεις πρὸ αὐτοῦ παρουσιάσθησαν, ἐγένοντο δεκτοὶ μετ' ἐξαιρετικῶν τιμῶν, παρώτρυνεν δ' αὐτοὺς ὁ Μανουὴλ νὰ μείνωσιν ἐν Κερκύρᾳ· πράγματι δὲ πολλοὶ τούτων ἔμεινον ἐκεῖ, τῶν λοιπῶν εἰς Σικελίαν ἀναχωρησάντων.

Ἀποβιβασθεὶς εἰς τὴν πόλιν ὁ Μανουὴλ ἐθαύμασε τὸ ὀχυρὸν τοῦ φρου-ρίου αὐτῆς καὶ συνεχάρη τοὺς γενναίους αὐτοῦ ὑπερασπιστάς. Ἀφῆσας δὲ ἰσχυρὰν φρουρὰν ἐκ Γερμανῶν μισθοφόρων, ἀπέπλευσε πρὸς τὴν Αὐλῶνα.

Ἐλευθερωθείσης τῆς νήσου ἀπὸ τῶν Νορμανδῶν καὶ συνθήκης γενο-μένης μετὰ τοῦ Ῥογήρου, ὁ αὐτοκράτωρ διώρισε κυβερνήτην τῆς νήσου τὴν ἀδελφὴν αὐτοῦ καὶ γῆραν τοῦ Κοντοστεφάνου, δαὺς ὡς σύμβουλον αὐτῇ τὸν μητροπολίτην τῆς νήσου Γεώργιον, ἄνδρα συνετὸν καὶ μεγάλ-λης διοικητικῆς ἱκανότητος.

Ἀναχωρήσας ἐκ Κερκύρας ὁ Μανουὴλ διηυθύνθη εἰς Ἰταλίαν καὶ ἤρχισε τὴν ὀχύρωσιν τῶν κτήσεων αὐτοῦ, φοβούμενος νέας τῶν Νορ-μαρδῶν ἐπιδρομὰς.

Τὴν Κέρκυραν ὁμοῦς, εἴτε διὰ τὴν ἀναχώρησιν τῆς ἀδελφῆς αὐτοῦ,

εἴτε ὡς ἐκ τῆς ἀπεριορίστου ἐμπιστοσύνης δι' ἧς περιέβαλλε τὸν Γεώργιον, ἀφῆκεν ὡς εὖρε· τοῦτο μαθὼν ὁ Γερμανὸς αὐτοκράτωρ Φρειδερίκος Βαρβαρόσας ἡτοιμάζετο, περὶ τὸ 1166, νὰ πλεύσῃ ἐναντίον τῆς νήσου. Ἰδὼν δὲ ὁ αὐτοκράτωρ ὅτι τῷ ἦτο ἀδύνατον διὰ τῶν ὀπλῶν νὰ ἐμποδίσῃ αὐτὸν ἐκστρατεύοντα κατὰ τῆς Κερκύρας, διὰ τοῦ Γεωργίου ἔγραψε παρακαλῶν νὰ μὴ ἐπιχειρήσῃ τοιαύτην ἄδικον ἐκστρατείαν· οἱ δὲ λόγοι τοῦ Γεωργίου πράγματι ἔπεισαν αὐτὸν περὶ τούτου.

Ἀπὸ τοῦ ἔτους τούτου καὶ μέχρι τῆς 27 Μαΐου 1267, ὅτε ἡ νῆσος διὰ τῆς ἐν Βιτέρβω συνθήκης περιῆλθεν εἰς τὴν ἐξουσίαν τοῦ βασιλέως τῆς Νεαπόλεως Καρόλου τοῦ Ἀνδηγαυικοῦ (Charles d'Anjou), ἐπηκολούθησαν πλείστοι ἀγῶνες μεταξὺ Βυζαντινῶν, Νορμανδῶν καὶ Βενετῶν πρὸς κατάληψιν τῆς νήσου. Τέλος δὲ μετὰ βραχεῖαν διαμονὴν τῶν Ἀνδηγαυῶν κατέλαβον τὴν νήσον οἱ Βενετοί, ἡ δὲ σημαία τῆς Γαληνοτάτης Δημοκρατίας ἐκυράτισε ἐπὶ τῶν Κερκυραϊκῶν ἐπάλξεων ἐπὶ τέσσαρας ὅλους αἰῶνας.

ΙΩΑΝΝΗΣ Σ. Ε. ΚΕΦΑΛΑΣ